

K pádu do sociální nejistoty stačí málo, tvrdí ženy, které pomáhají matkám v nouzi

„V jednotě je síla,“ slýchávám při rozhovorech se zajímavými ženami. „My ženy bychom si měly pomáhat,“ dodávají obvykle. Mnohé z nich nezůstávají jen u slov. V určitém bodě svých životů se rozhodnou, že – když se mají dobře ony – podpoří ty, co takové štěstí neměly. Myslívaly přitom často na děti těch méně „úspěšných“.

Žaneta Slámová (37) a Petra Květová Pšeničná (33), moderátorky, zakladatelky nadace
FOTO: Petr Hloušek, [Právo](#)

Včera 17:05

Lenka Hloušková, [Právo](#)

Petra Květová Pšeničná, Žaneta Slámová a Petra Wünschová nepochybují o tom, že vyrovnaný člověk může vyrůst jen se spokojenými rodiči, případně rodičem. Roky se tak snaží, aby to ženy v nejrůznější nouzi měly na světě alespoň trochu jednodušší.

[Fandíme mámám](#)

„Setkaly jsme se jednou v maskérně a začaly si víc povídat,“ popisuje začátek velkého přátelství Žaneta Slámová s Petrou Květovou Pšeničnou. Jeho součástí je přes dva roky i nadace Fandi mámám adresně pomáhající samoživitelkám. Televizní moderátorky, a především maminky se jim snaží životy usnadnit, jak se dá.

„S nápadem přišla tady Petra,“ ukazuje na kamarádku Žaneta Slámová. Říká, že právě ona vždy tak nějak tíhla k charitě. „Vrhly jsme se do všeho po hlavě,“ reaguje oslovená se smíchem. Právě dobrá nálada, smysl pro humor jsou spojujícími faktory, jež jim výrazně pomáhají v chodu nadace.

„Největší problém maminek samoživitelek vidíme v tom, že tátové na své děti neplatí alimenty. Samoživitelkám pak chybějí peníze na základní věci, proto jim fandíme, pomáháme,“ vysvětluje Žaneta. Dodává, že projekt spustily měsíc před narozením její dcery Josefinky: „Překvapilo mě, kolik věcí je pro dítě potřeba nakoupit a zařídit.“

Příběhy na netu

„Naše nadace propojuje lidi, kteří chtějí pomáhat, a samoživitelky, které pomoc potřebují. Projekt je založený na tom, že pro konkrétní ženy sháníme především materiální pomoc,“ přibližují zakladatelky Fandi mámám Petra s Žanetou jednoduchý systém.

Upřesňují, že žadatelky sepíší pětimístný seznam toho, co nejnaléhavěji potřebují či po čem ony nebo jejich děti touží, ale nemohou si to dovolit. Mezi položkami obvykle převažuje drogistické zboží, potraviny, plenky, nicméně objevují se i nákladnější věci: školní aktovka, dětské kolo, nábytek, pračka. Nikomu ani nevadí, když jsou takzvané z druhé ruky, hlavně že fungují.

Zmíněné potřeby jsou následně zveřejněné [na webu Fandimamam.cz](http://www.fandimamam.cz) společně s příběhem maminky v nouzi, v níž se – jen tak mimochodem – nemusely ocitnout zdaleka jen svými chybami.

K pádu do sociální nejistoty u nás leckdy stačí, že vás v těhotenství, během péče o děti opustí partner. Přidá-li se k tomu to, že nemáte kam jít, nemáte prarodiče nebo širší rodinu, která vám může pomoci, nebo si s sebou z minulosti vlečete neuspořádané rodinné vztahy, dluhy, případně jsou vaši potomci nemocní, je sešup na dno ještě rychlejší. Prožívaná traumata se následně odrážejí i na vaši psychice, zdraví...

S projektem jim od začátku pomáhají další lidé. Po manželích, příbuzných přišly na řadu dobrovolnice, většinou jejich kamarádky.

FOTO: archiv Fandi mámám

„Nevybíráme jen ty nejhudší, v nejhorší situaci. Často do projektu zařadíme i maminku, jež roli samoživitelky zvládá, ale už jí nevycházejí peníze třeba na zařízení bytu, do něhož se právě nastěhovala. O tom, komu pomůžeme, si rozhodujeme samy, na základě vlastního uvážení, po rozhovoru s maminkami a po prostudování podkladů, jež nám posílají,“ vypráví Petra.

Mámy hrdinky

Podotýká, že být jakousi psycholožkou amatérkou je někdy velmi náročné, protože být jen naslouchání pohnutým osudům je bolestivé: „Když si žadatelku prověříme, sepíšeme její příběh, přidáme fotky a zmíněný seznam věcí. Vždy maminky nabádáme, aby vedle dětí myslely na sebe a aby jedno přání udělalo radost také jim.“

Moderátorky se shodují, že nejtěžší v počátcích projektu bylo utřídění nápadů a snů. Přicházely jeden za druhým, občas byly poněkud nereálné. Když se k tomu přidalo nutné nastavení procesů fungování nadace, uběhlo celých pět měsíců, než zveřejnily první pětici příběhů. Během nich vznikaly facebookové stránky a web... A aby vše zvládly, do procesu zapojily muže, příbuzné, kamarády.

„Zjistily jsme, že se samoživitelky často za svou situaci stydí, mají pocit, že se na ně okolí dívá skrz prsty. I tohle bychom chtěly změnit. Pro nás jsou to mámy hrdinky!“ ohlíží se Žaneta Slámová. Její kolegyně dodává, že dnes se jim maminky již samy hlásí. Zvykly si i na podmínky, že příběhy musejí zveřejnit pod plným jménem a s fotkami.

A co je po spuštění projektu Fandi mámám překvapilo nejvíce? Rychlost, jakou se přání plnila. Za měsíc od zveřejnění první „vářky“ měly všechno potřebné. Nyní dámy vědí, že seženou i větší věci, na něž se lidé obvykle složí. Na seznamech se tak začaly objevovat postele, spotřebiče či zdravotní pomůcky. Prostě vše, co samoživitelkám aktuálně chybí.

Seznamka nejsme!

„Princip nadace je transparentní, materiální. Jedno kolo vybrané pětice trvá dva až tři měsíce. Nijak nehodnotíme, co už je luxus. Každý z nás za něj považuje něco jiného. Maminky si tak mohou psát o výlet do zoo stejně tak jako o nějaký kurz, relax pro sebe. I tohle pro ně chceme zajistit. Máte-li málo peněz, asi všechny raději koupíme boty dětem, než abychom si udělaly radost,“ přibližuje dále Žaneta Slámová.

Doplňuje, že spojení konkrétního dárce s obdarovanou leckdy pomáhá samoživitelkám získat ještě něco navíc: nové kontakty. Není výjimkou, že dárce věci přivezou, vezmou

dotyčnou na oběd, na kávu. Věnují jí pár hodin a „jen“ poslouchají. Nezřídka ji poté podporují dlouhodobě.

Projekt Fandi mámám můžete podpořit koupí originální plátěné tašky. Částka z jejich prodeje jde na chod nadace.

FOTO: archív Fandi mámám

„Jedna maminka mimo jiné dává té druhé oblečení po dětech. Někdy se o těchhle dobrých skutcích dozvíme až po čase. Volají nám i lidé, kteří chtějí pomoci nemateriálně. Třeba jeden pán nabídl, že může udělat nějaké mužské práce, přivrtat poličku a tak. Ale zažily jsme i situace, kdy nám muži psali, že by se rádi s některou z žen seznámili, že jim přijde sympatická. A jeden pán už dokonce nabízel i sňatek,“ vypráví Petra.

Pro případné další ženitbychtivé se smíchem dodává, že seznamkou opravdu projekt není.

Pomoc potřebují mladší i starší

Práce v něm zakladatelkám i přesto vyplňuje veškerý volný čas. Od jeho spuštění se musely naučit řadu věcí z práva, finančnictví. Jen na okraj, příběhy samozivitelek jim také potvrdila mnohá sociologická data: nejlíp se v Česku žije v Praze a ve středních

Čechách, odkud většinou pocházejí dárci a dárkyně, příjemkyně zase bydlívají na severní Moravě, v severních Čechách.

Po více než dvouleté práci na projektu si obě dámy rovněž všimly, že se jim mění žadatelky. Ty hodně mladé, kolem dvaceti, vystřídaly starší ročníky se dvěma až třemi dětmi. Ani vysokoškolské vzdělání podle nich není u nás zárukou bezproblémového života. „Stačí otěhotnět, přijít o bydlení, manžela, nemít rodinu – a už se vezete,“ opakují.

Petra k tomu doplňuje, že dohlíží také na to, aby maminky dary nezahltily: „U běžných potřeb, jako jsou pleny, drogerie, jídlo, necháváme přání otevřená déle, může je poslat více lidí najednou. Postel, samozřejmě, dostává maminka jedinou.“

Maminky si přejí hlavně potřeby do domácnosti a věci pro své děti.

FOTO: archív Fandi mámám

Míří k profesionalizaci

Aby dámy vše stíhaly, pomáhá jim nyní deset dobrovolnic. Od těch, co mají na starost správu webu, až po ty, které mluví s maminkami a dárci. A co je všechny výhledově čeká?

„Dobrovolné práce je vážně hodně. Denně nám zabere kolem čtyř hodin. Už jsme si nastavily, že víkendy máme volné,“ říkají s tím, že se teď musejí posunout dál. Zájemkyň o pomoc přibývá a ony musejí stíhat i vlastní životy.

„Vůbec jsme nepočítaly s tím, že se nám to takhle rozjede, a rády bychom pokračovaly a projekt rozšiřovaly,“ říká Petra, která je na mateřské dovolené s několikaměsíčním synem. „Naším snem je stát se profesionální organizací, po všech stránkách,“ doplňuje Žaneta. Má štěstí – její dvouletá dcerka jí naštěstí dopřeje i čas na práci. Externě tak moderuje zprávy v Českém rozhlase, píše rozhovory do médií a scénáře pro jeden televizní pořad.

Nejdůležitější pro ně na celém projektu je, že „jejich“ samoživitelky nepřestávají s nepřízní osudu bojovat. „Jak jsme řekly, jsou to hrdinky. Je hrozně jednoduché někoho odsoudit, aniž byste věděli, jaký je jeho život. Nemůžete přece vědět, zda ho nezahlavil nezodpovědný partner, nemá zdravotně postižené dítě,“ uzavírají s tím, že by jednou rády rozjely poradenství, jež by podobným maminkám pomohlo dostat se z bludného kruhu chudoby.

Násilníky nenálepkujeme

Petra Wünschová (44), arteterapeutka, zakladatelka nadace

FOTO: Petr Horník

Locika je pohádková kráska, jež se vzepře osudu a s pomocí prince uteče od zlé čarodějnice, jež ji léta věznila ve vysoké věži a vydávala se za její matku. Pohádka má happy end – útěk se sice zkomplikuje, ale nakonec se Locika za svého prince šťastně vdá.

Jenže jedno je jisté. Do manželství si s sebou přinese nějakou tu posttraumatickou poruchu. Pramení z osamoceního dětství ve věži. A [Locika je i název u nás ojedinělé organizace pomáhající dětem](#), které zažívají domácí násilí. A často i jejich matkám, jež mu nedokážou zabránit nebo jsou napadány stejně jako děti.

„V průměrné školní třídě sedí dvě až tři,“ říká její ředitelka Petra Wünschová. Násilí v českých rodinách je podle ní těžko měřitelné, neboť se na něj dosud podrobně nezaměřila žádná dobrá odborná studie.

Světový průměr odhaduje, že podobně zasažených dětí je v populaci deset procent. V Česku se navíc – oproti západní Evropě – dosud rází teorie práva „výchovné rány“.

Prostě pomáhám

„Tohle je stále citlivé téma. Jako arteterapeutka pracuju s dětmi, které jsou brutálně, pravidelně bity doslova za každou maličkost. Kde je hranice toho výchovného pohlavku a týrání?“ ptá se mě sympatická máma tří dcer v krásných prostorách domu poblíž pražského parku Stromovka.

„Nevím. Děti doma nebijeme,“ odpovídám jí s pohledem mířícím do tavných místností. Vyplňují je hračky, zdi zdobí barevné obrázky. V nich ovšem zní věty, z nichž by scenárista sestavil silný scénář nejednoho thrilleru či hororu. Petra Wünschová je slýchává řadu let. Pronášejí je před ní ti, kteří by se měli milovat, tedy rodiče a jejich děti. Právě jim Locika pomáhá. Aby, podobně jako dívka z pohádky bratří Grimmů, dokázaly jednou, třeba po letech, jít dál, najít si toho svého prince, princeznu a spokojeně nebo alespoň vyrovnaně nějak žít.

„Jsem od přírody optimistka. Věřím, že mohu pomoci násilí v rodinách, které k nám dorazí, zastavit. Možná to zní divně, ale jsou to dospělí, jimž opravdu na dětech často záleží. Snažíme se proto pracovat se všemi, jen tak se lze posunout někam dál,“ vypráví mi dáma, pro niž pomoc druhým patří jednoduše k životu.

Začínala s ní ještě při studiích arteterapie na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. V 90. letech pracovala pro organizace bojující s rasovým násilím, mapovala mimo jiné aktivity skinheadů u nás. Už tehdy ji zajímaly možnosti, jak vybudovat zdravé vztahy mezi lidmi.

Obrázky plné bolesti

Následovaly roky v utajených azylových domech, do nichž se uchýlovaly ženy prchající před despotickými, násilnými partnery. Často si s sebou stačily vzít jen děti a pár nejnnutnějších věcí.

„Právě dětem jsem se věnovala v rámci arteterapie. V jejich obrázcích bylo jasně vidět, jak vypjaté vztahy a násilí mezi rodiči ničí jejich duše,“ dodává s tím, že právě tyto neutěšené příběhy ji časem dovedly až k Locice. Spojuje tam svou lásku k umění s touhou pomáhat.

Citově zraněným, které na dlouhodobé terapie doporučují většinou orgány sociálněprávní ochrany dětí a soudy, se tam věnují přes tři roky. Řečí čísel jich vstupními dveřmi zatím prošly stovky. Pocházejí z Prahy a ze středních Čech a cílem odborníků je rozjetý řetězec násilí v jejich rodinách co nejrychleji zastavit.

Petra Wünschová tvrdí, že v Locice dokážou účinně pomoci čtyřem z pěti rodin. Původcem násilí v nich jsou z devadesáti procent muži. Většina z nich je psychologicky zdravá a dokáže po terapii své chování, často osvojené v dětství, změnit.

FOTO: Profimedia.cz

„Problém zasahuje všechny sociální, ekonomické třídy. Vaše inteligence s tím, že někoho týráte, nesouvisí. Dítě vyrůstající v podobném prostředí si do dospělosti odnáší, že být druhé je normální. Nemusí být ani nutně bité, stačí, když vidí, že je v uvozovkách normální, že táta bije maminku,“ tvrdí ředitelka Centra Locika.

Zkušená terapeutka podotýká, že poznat rizikové rodiny na první pohled je pro laika skoro nemožné. Rány padají obvykle za zavřenými dveřmi. Přesto některé příznaky zjevné jsou.

Zlobivé dítě?!

„Traumatizované děti mívají potíže s kamarády, až nepřiměřený strach z kolektivu,“ vyjmenovává namátkou a pokračuje: „Nebo se naopak perou. Napadají druhé. Slabší. Ublížíjí domácím mazlíčkům. Tyhle všechny reakce se spouštějí – možná paradoxně – v pro ně bezpečném prostředí, kde se agresora nebojí.“

Z našich dat vyplývá, že dvě třetiny z nich si kvůli násilí v rodinách v sobě nesou následky jako vojáci z válek.

Zdůrazňuje, že každé je jiné, proto se žádná generalizace dělat ani nedá. Důležité je hlavně se ptát a ptát. Konkrétně, citlivě. Pro podobné účely slouží v Locice traumadotazník, po jehož vyplnění jsou odborníci schopní zjistit, zda a do jaké hloubky dítě, jež dorazí, (ne)trpí posttraumatickou stresovou poruchou.

„Smutné je, že z našich dat vyplývá, že dvě třetiny z nich si kvůli násilí v rodinách v sobě nesou následky jako vojáci z válek. Jejich emoční vývoj ani nemůže proběhnout

plnohodnotně. Není výjimkou, že se násilí následně dopouštějí na vlastních potomcích, někdy také na rodičích, kteří zestárnou a ztratí tak fyzickou převahu,“ zmiňuje.

Podotýká, že teror v těch nejužších vztazích dokáže vnitřní svět obětí zcela rozložit. Ztrácejí jím to nejzásadnější pro zdravý psychický vývoj: jistotu, že jim někdo pomůže, až to bude třeba, že vůbec někoho zajímají. Podobné pocity si s sebou nesou celý život, často se kvůli neovládání svých emocí rozvádějí, ocitají se ve vězení...

„U nás se snažíme vypjaté situace vidět očima dítěte. Důležité je, aby včas zažilo nějakou jinou formu vztahu, tu dobrou. Může ji navázat s námi, s trenérem, s učitelem,“ upřesňuje Petra Wünschová.

Pískoviště s hadem

Při vyprávění mě vezme na zevrubnou prohlídku centra. V jedné z místností mě zaujme dřevěná krabice, kterou Petra při sezeních velmi ráda využívá. Po odklopení víka spatřím hromadu písku, jež – jak se dozvídám – vyjevila nejedno (ne)fungování rodiny. Jak? Jednoduše. Dovnitř se vkládají postavičky, jedna po druhé, z nedalekých dřevěných polic.

Nabízejí desítky nejrůznějších typů: od těch pohádkových – královny, princezny, krále, prince – po bájná zvířata, mimo jiné jednorožce, až po kameny, hada, krokodýla.

Začnu přemýšlet, jak by vše do písku poskládaly naše dvě malé děti. Já bych byla královnou, můj muž král, dcera princezna a syn fotbalista. Stáli bychom blízko, až na dotyk, u sebe. Odhaduji.

Když úvahu přednesu paní Wünschové, reaguje pro mě dost překvapivě: „Bité dítě by obrazec pravděpodobně poskládalo zcela odlišně. Vidělo by se jako král, královna, prostě dospělá osoba. Rodičům by přisoudilo dětské role. Možná by někam do pískoviště umístilo ještě hada, nějakou překážku, třeba kámen. Prostě nebezpečí. Vychází totiž ze situací, které zažívá a v nichž musí, chtě nechtě, předčasně dospět.“

Následně zmíní jeden případ z mnoha, s nimiž se setkala. Zaujalo ji, co školačka věděla o kávě, jak dokonale ji uměla připravit. Zručností by se vyrovnala nejednomu baristovi... Věděla totiž, že včas připravený šálek dokáže otce tyrana uklidnit, zastavit nelítostné rány.

Změny již nastaly

Odbornice pohybující se pracovní desítky let v psychicky nelehkém prostředí přesto tvrdí, že i v Česku dochází ke změnám: „Před dvaceti roky bylo běžné, že týraná žena žijící v utajeném azylovém domě pro oběti násilí mohla na úřadech slyšet: Nerozvracejte rodinu, pár facek vydržte“.

Dnes by se to podle ní nestalo. Změnila se společnost, jinak funguje policie a oběti navíc několik let chrání zákon o domácím násilí.

Ředitelka Lociky je jinak hluboce přesvědčená, že fyzické tresty nefungují, nikdy a u nikoho: „Většinou pramení z bezmoci nás, dospělých. Děti po nich poslušnější nebudou. Časem se obrní. Jediné, co ničíte, je jejich duše.“

Doplňuje, že rány, jež někde padají, nemusejí být ani nutně myšleny „zle“. Táta, máma je používají s „výchovným“ cílem, například chtějí změnit přístup potomků ke vzdělání.

V Locice tak řešili třeba příběh tříletého klučiny, jehož táta surově bil, aby se naučil číst, čímž by získal náskok před vrstevníky. „Chtěl, aby došel dál než on. I proto násilníky nijak nenálepkujeme. Každý z nás se občas naštve. Každý máme emoce. Důležité je ale s nimi pracovat. To, že nás násilí vždy přepere, je mýtus. Lepší je vždy komunikovat, o problémech mluvit,“ uzavírá ředitelka.

https://www.novinky.cz/zena/styl/499462-k-padu-do-socialni-nejistoty-staci-malo-tvrdi-zeny-ktere-pomahaji-matkam-v-nouzi.html?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu